

Omyl právnické osoby

Právnická osoba jedná navenek v omylu, jestliže je uveden v omyl statutární orgán právnické osoby, resp. člen jejího kolektivního statutárního orgánu. Omyl právnické osoby může spočívat i v tom, že v důsledku podvodného jednání fyzická osoba oprávněná jednat jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení neví o všech rozhodných skutečnostech, a nebo, že vůbec neví o úkonu učiněném jménem právnické osoby, protože jej místo oprávněné osoby učiní jiný pracovník právnické osoby, který k tomu není oprávněn.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 443/2003, ze dne 16.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného ing. R. P., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 46 T 16/98, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. řádu se rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002, v části týkající se obviněného ing. R. P. zrušuje v celém rozsahu, podle § 265k odst. 2 tr. řádu se zrušují i další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. řádu se Vrchnímu soudu v Olomouci přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 9. 2002, sp. zn. 46 T 16/98 byl obviněný ing. R. P. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 zák. č. [265/2001](#) Sb. Za tento trestný čin byl odsouzen podle § 250 odst. 4 zák. č. [265/2001](#) Sb. k trestu odnětí svobody v trvání sedmi let. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl obviněný ing. R. P. pro výkon trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen peněžitý trest 500.000,- Kč a podle § 54 odst. 3 tr. zák. pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců. Dále byl obviněnému podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu pěti let. Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podali obviněný ing. R. P. i státní zástupce odvolání, o kterých rozhodl Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. řádu z podnětu obou odvolání napadený rozsudek zrušil, a podle § 259 odst. 3 tr. řádu znovu rozhodl tak, že obviněného ing. R. P. uznal vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb. Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání sedmi let. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl obviněný ing. R. P. pro výkon trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen peněžitý trest 500.000,- Kč a pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, stanovil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců. Dále byl obviněnému podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu pěti let.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002 napadl obviněný ing. R. P. dovoláním podaným obhájcem JUDr. J. S., a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Ve velmi podrobném odůvodnění dovolání obviněný rozebírá skutkový stav a z něho

vyvozené právní závěry vztahující se k subjektivní stránce a k otázce přímého či nepřímého úmyslu někoho uvést v omyl. Považuje za nesprávný závěr odvolacího soudu o jeho zavinění ve vztahu k obohacení jiných nezjištěných osob a ve vztahu k majetkové dispozici učiněné oklamanou osobou a ve vztahu k příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby a škodou na majetku akciové společnosti K. B. Dochází k závěru, že ze zjištěného skutkového stavu odvolací soud vyvodil nesprávný závěr, týkající se uvedení právnické osoby v omyl. V závěru dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky přezkoumal na základě jeho dovolání napadený rozsudek a zrušil jej podle § 265k tr. řádu a sám ve věci podle § 265l tr. řádu rozhodl rozsudkem a nebo aby věc přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně ve svém vyjádření zdůraznila, že trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu, jejíž výše je podstatná s ohledem na další určující kvalifikační znak. Aby se jednalo o trestný čin podvodu, musí existovat příčinná souvislost mezi omylem určité osoby nebo její neznalostí všech podstatných skutečností a majetkovou dispozicí učiněnou v omylu nebo učiněnou s uvedenou neznalostí a dále musí existovat příčinná souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé. Dále podrobně rozebírá otázku omylu fyzické a právnické osoby a dochází k závěru, že majetkovou dispozicí nemůže činit právnická osoba jako celek, ale jen prostřednictvím určitých fyzických osob. Proto je nutné zkoumat, kdo je oprávněn činit jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení právní úkony a v rámci nich nakládat s majetkem právnické osoby a kdo mohl být v rámci právnické osoby uveden v omyl. Nejvyšší státní zástupkyně se domnívá, že pro naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. ve věci obviněného ing. R. P. chybí majetkové dispozice učiněné oklamanou osobou, takže nelze mluvit ani o příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby a škodou na majetku K. B., a. s. Došlo-li k takové škodě, nebyla způsobena jednáním charakterizujícím trestný čin podvodu, nýbrž jen důsledku jiného jednání obviněného. V posuzovaném jednání obviněného ing. R. P. by bylo možné spatřovat jen jiný trestný čin než trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák., tedy některý z trestných činů směřujících proti spravovanému majetku.

Nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky z podnětu dovolání obviněného ing. R. P. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002, a stejně tak rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 9. 2002, sp. zn. 46 T 16/98, a přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky takto rozhodl v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. řádu v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací nejprve zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. řádu a shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. řádu, protože ve věci bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí ve věci samé a směřuje proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. řádu, bylo podáno včas a u příslušného soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni podle § 265e odst. 1 tr. řádu a obsahuje obligatorní náležitosti dovolání stanovené v § 265f odst. 1 tr. řádu.

Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání z důvodů uvedených v § 265i odst. 1 tr. řádu, a proto podle § 265i odst. 3 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002, proti němuž bylo obviněným ing. R. P. podáno dovolání, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející.

Ze skutkových zjištění soudu prvního i druhého stupně je zřejmé, že oba soudy vycházely ze zjištění,

že obviněný ing. R. P. uzavřel smlouvu mezi společnostmi K. (P. K.) a společností K. B., a. s. v postavení generálního ředitele. Jestliže uzavření této smlouvy bylo v kompetenci obviněného ing. R. P. jako generálního ředitele, pak rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci jako soudu odvolacího spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, přičemž tato osoba v důsledku svého omylu nebo nedostatku znalostí podstatných skutečností provede určitou majetkovou dispozici. Touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoliv nepatrná a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí. Z uvedených znaků je patrné, že k tomu, aby se jednalo o trestný čin podvodu musí existovat příčinná souvislost mezi omylem určité osoby, resp. její neznalostí všech podstatných skutečností a majetkovou dispozicí učiněnou v omylu, resp. učiněnou s uvedenou neznalostí a dále příčinná souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé. Na podvodu mohou být zainteresovány celkem až čtyři různé osoby. Pachatel, osoba jednáající v omylu, osoba poškozená a osoba obohacená. Kromě pachatele může jít u ostatních osob též o právnické osoby.

V souvislosti s problematikou trestného činu podvodu má však v případě obviněného ing. R. P. význam vyřešení otázky, zda byla některá osoba uvedena v omyl, resp. navenek jednala v omylu či s neznalostí podstatných skutečností, o kterou osobu jde, a kdy lze učinit závěr, že tak činila právnická osoba ve vztahu k jiné právnické nebo fyzické osobě. Jestliže tedy měla být podvedenou právnickou osobou společnost K. B., a. s., jak bylo obviněnému ing. R. P. rozsudkem soudu druhého stupně kladeno za vinu, jde o zjištění, která fyzická osoba jednáající v rámci činnosti této právnické osoby a v jakém postavení by musela být uvedena v omyl nebo jednat v omylu, resp. bez znalosti podstatných skutečností, aby byl trestný čin podvodu spáchán s využitím omylu právnické osoby. U trestného činu podvodu je zapotřebí, aby zde byl omyl a aby oklamaná, mýlící se či neinformovaná osoba učinila určitou majetkovou dispozici, v důsledku které dojde ke škodě na majetku poškozeného a k obohacení pachatele nebo jiné osoby. Za omyl v uvedeném smyslu je pak považován rozpor či neshoda mezi představou člověka a skutečností. Právnická osoba jako celek, jak z její podstaty vyplývá, nemůže mít vlastní představu, protože představy jako produkty myšlenkové činnosti jsou vlastní jen fyzické osobě. Rovněž majetkovou dispozicí v omylu, resp. s nedostatkem informací nemůže činit právnická osoba jako celek, ale jen prostřednictvím určitých fyzických osob, jejichž jednáním se právnická osoba projevuje navenek. Proto k příslušným majetkovým dispozicím jsou oprávněny jen některé fyzické osoby, jejichž jednání navenek je považováno za jednání právnické osoby. Vzhledem k tomu je nutno především zkoumat, kdo je oprávněn činit jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení právní úkony a v rámci nich též nakládat s majetkem právnické osoby a kdo by mohl být v rámci právnické osoby uveden v omyl či jednat s neznalostí všech podstatných skutečností.

Z právní konstrukce jednání právnických osob vyplývá, že právní úkony mohou činit právnické osoby jen prostřednictvím svých orgánů, pracovníků, členů nebo zástupců (viz. zejména § 20, § 22 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen obč. zák.) a § 13 až 16 zák. č. [513/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen obch. zák. Právnická osoba tedy jedná navenek v omylu, jestliže je uveden v omyl statutární orgán právnické osoby, resp. člen jejího kolektivního statutárního orgánu (§ 20 odst. 1 obč. zák., § 13 odst. 1, 2 obch. zák., jiný pracovník nebo člen (§ 20 odst. 2 obč. zák.), § 15 obch. zák.) nebo zástupce (§ 22 a následující obč. zák., § 14 obch. zák.). Jde o fyzickou osobu, která je nebo by byla v dané věci oprávněna učinit příslušný právní úkon spojený s majetkovou dispozicí jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení. Omyl právnické osoby v tomto smyslu může spočívat i v tom, že v důsledku podvodného jednání fyzická osoba oprávněná jednat jménem právnické osoby nebo v jejím zastoupení neví o všech rozhodných skutečnostech, a nebo, že vůbec neví o úkonu učiněném jménem právnické osoby, protože jej místo oprávněné osoby

učiní jiný pracovník právnické osoby, který k tomu není oprávněn. Musí jít tedy o takovou fyzickou osobu, jednající v rámci právnické osoby, jejíž činnost či nečinnost v důsledku omylu je v příčinné souvislosti se vznikem škody a s obohacením pachatele či jiné osoby.

Proto o jednání právnické osoby v omylu, resp. s neznalostí podstatných skutečností, a tedy ani o trestném činu podvodu nelze mluvit v posuzovaném případě, kdy jménem akciové společnosti K. B. ve věci koupě hliníku vedl jednání s obviněným P. K., a uzavřel smlouvu právě obviněný ing. R. P., který ovšem nejednal v omylu, nebo s neznalostí podstatných skutečností. Obviněný totiž s ohledem na svou iniciativu nebyl uveden v omyl obviněným P. K., s nímž uzavřel kupní smlouvu. Učinil-li tedy obviněný ing. R. P. příslušné dispozice, ke kterým byl zásadně oprávněn, a na jejímž podkladě byly převedeny finanční prostředky akciové společnosti K. B. na účty uvedené ve výroku rozsudku odvolacího soudu, pak ani za situace, že uvedená akciová společnost nezískala do svého majetku hliník v rozsahu, který byl uveden ve smlouvě a utrpěla tím škodu, nemůže se jednat o podvod ve vztahu akciové společnosti K. B., jejímž jménem obviněný sám jednal. Z tohoto hlediska není rozhodující, zda obviněný ing. R. P. uváděl v omyl jiné pracovníky či funkcionáře akciové společnosti, neboť oni v dané věci nejednali jménem společnosti ani v jejím zastoupení, a tudíž nemohli činit a ani nečinili v omylu žádnou majetkovou dispozici, v jejímž důsledku by společnosti vznikla škoda a jiná osoba by se obohatila.

Ke škodě právnické osoby by sice trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. mohl být spáchán i v případě, kdyby v omylu či s neznalostí podstatných skutečností jednala jiná osoba než tato právnická osoba a v rámci její činnosti fyzická osoba, která je oprávněna jednat jménem právnické osoby, či v jejím zastoupení. Osoba jednající v omylu a osoba trestným činem poškozená nemusí být totožné. Ani tato alternativa zjištěna nebyla, neboť zde není žádná jiná fyzická osoba, která by jednala v omylu nebo s nedostatkem znalostí podstatných skutečností. Lze tedy uzavřít, že pro naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. v posuzované věci chybějí majetkové dispozice učiněné oklamanou osobou, tudíž nelze mluvit ani o příčinné souvislosti mezi omylem či neznalostí určité osoby a škodou na majetku akciové společnosti K. B. Došlo-li přesto k takové škodě, nebyla způsobena jednáním charakterizujícím trestný čin podvodu, nýbrž jen v důsledku jiného jednání obviněného.

Uvedené závěry však neznamenají, že v předmětném skutku, pro který je ing. R. P. trestně stíhán, nelze spatřovat žádný trestný čin. Není pochyb o tom, že obviněný ing. R. P. měl povinnost upozornit představenstvo akciové společnosti na skutečnosti ohrožující prosperitu společnosti K. B., a. s., jak mu to ukládal čl. III./1. manažerské smlouvy, založené na č. l. 685 spisu. Byl proto povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Obviněný ing. R. P. se však před uzavřením smlouvy, ani při jejím uzavírání nezajímal o to, s kým smlouvu uzavírá, nijak si neprověřoval dodavatele a ani tím nepověřil právní oddělení. Takovýto přístup nelze označit za řádné hospodaření. O tom, že se nechoval jako řádný hospodář svědčí také to, že za situace, kdy neznal vůbec smluvního partnera, jeho solidnost a solventnost, zajistil převedení zálohové platby v plné výši, aniž začala být smlouva ze strany společnosti K. plněna. Takovéto jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve znění zák. č. 175/90 Sb., účinného od 30. 6. 1990 do 31. 12. 1997. V té době platný a účinný § 255 odst. 1, 2 tr. zák., kde byla sazba 6 měsíců až 5 let neobsahoval škodu velkého rozsahu, což je kvalifikace pro obviněného příznivější (§ 16 odst. 1 tr. zák.).

S přihlédnutím k těmto skutečnostem Nejvyšší soud dospěl k závěru, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 4 To 190/2002, spočívá na nesprávném posouzení skutku, jak oprávněně vytýká dovolání obviněného ing. R. P. s poukazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Proto po zjištění, že dovolání je v tomto směru důvodné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2002, sp. zn.

4 To 190/2002, v části týkající se obviněného ing. R. P. v celém rozsahu. Rovněž tak zrušil podle § 265k odst. 2 tr. řádu i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu Nejvyšší soud přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Vrchní soud v Olomouci v dalším řízení doplní dokazování přečtením stanov akciové společnosti K. B. ke zjištění, zda skutečně byl obviněný ing. R. P. jako generální ředitel oprávněn výše uvedenou smlouvu uzavřít. Spisový materiál tyto stanovy neobsahuje a z manažerské smlouvy (č. l. 685) lze zjistit jen to, které smlouvy nemohl obviněný ing. R. P. uzavírat.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícím soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)